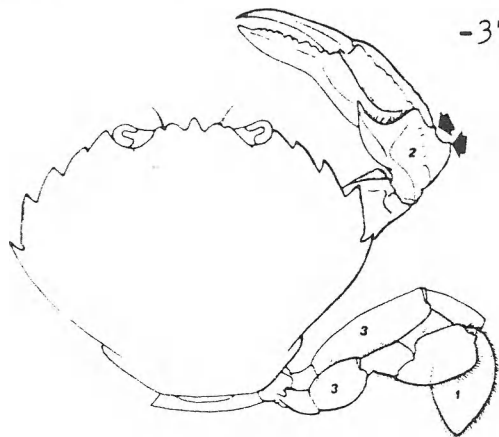

LIOCARCINUS MARMOREUS (LEACH, 1814), EEN VERGETEN ZWEMKRAB.

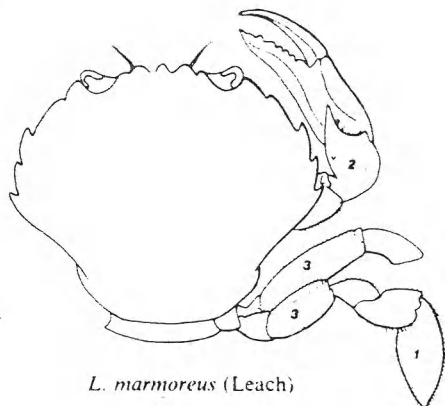
G. RAPPÉ

Onlangs, op 23 juli 1983, vond ik tussen De Haan en Wenduine, ter hoogte van de opgang "Zwarte Kiezel", een rugschild van de Gemarmerde Zwemkrab, *Liocarcinus marmoreus*. Het was, samen met ander licht materiaal, achtergebleven tussen de "ripple marks" (golfribbels) langs de zachte zuidoever van een 'kelle'. Dat lichte materiaal bestond trouwens hoofdzakelijk uit kleine krabbeschildjes en -skeletjes, een 15-tal van de Breedpootkrab, *Portumnus latipes*, enkele van de Strandkrab, *Carcinus maenas*, maar vooral van de Gewone Zwemkrab, *Liocarcinus holsatus*. Omdat ik het krabje nog niet zo dikwijls heb aangetroffen aan onze kust, raadpleegde ik het overzichtsartikel van Leloup (1941) omtrent zijn status. De soort bleek in de lijst te ontbreken! Nochtans was dit niet de eerste vondst. Eerder reeds trof ik ze aan in een bodemstaal van de Kwintebank. Het betrof een mannetje met carapaxlengte 11.9 mm en -breedte 14.2 mm. Het staal in kwestie was genomen met een Van Veen-grijper op 4 december 1978 op een diepte van 17 m, op het noordelijk deel van de bank (51°20'10" N, 2°41'40"E). En ook op 5 september 1978 was de soort onder nagenoeg gelijke omstandigheden gevangen: in een Van Veen-hap op 15 m diepte, niet ver van de vorige positie (51°19'20"N, 2°40'45"E), eveneens op de Kwintebank (med. C. Vanosmael). Wellicht is het dier al meer gevangen, maar steeds verward met de Gewone Zwemkrab. Leloup (1941) beschouwde *Liocarcinus marmoreus* als een synoniem van *L. holsatus*, wat de verwarring nog groter maakt. Hij is in elk geval de enige auteur (of één der weinige) die de soort niet aanvaardt.

Liocarcinus marmoreus onderscheidt zich van *L. holsatus* o.a. door het ontbreken van een knobbeltje op de 'elleboog' (carpus) van de scharen (fig.1), door het iets langere schild (wat hierdoor een ronde indruk maakt) en door de niet afgeplatte 4de tand op de zijkant van het rugschild (fig. 1 en 2). Verder zou ze door haar gemarmerde schild op te merken zijn. Het schildje dat ik vond

L. holsatus (Fabricius)

L. marmoreus (Leach)

naar Ingle, 1980

Fig.1 Let bij *Liocarcinus marmoreus* op de relatief kortere merus van de zwempoot t.o.v. deze van de voorlaatste poot (3), het smallere eindsegment (dactylus) van de zwempoot (1) en het ontbreken van knobbels op de carpus van de schaarppoot (2).

vertoonde een fijnvlekkerig mozaiek, wat ik echter ook bij jonge Gewone Zwemkrabben heb kunnen waarnemen. Op de geformoleerde exx. van de Kwintebank viel niet veel marmering meer te bespeuren.

L. marmoreus is een soort die zich graag ingraaft in zandbodems (Bourdon, 1965; Verwey, 1977). Op de Kwintebank werd ze gevonden in grof zand. Ze mijdt blijkbaar het kustgebied en spoelt daardoor zelden aan. In het jaar van 1982 werden in Nederland verscheidene exemplaren gevangen door kruiers (Adema en Slager, 1983). Voorheen was ze slechts éénmaal op het strand aangetroffen, in 1936! Toeval? Of gaat de Gemarmerde Zwemkrab de Breedpootkrab achterna? De oecologie van beide vertoont op het eerste zicht enige overeenkomsten: beide zijn zuidelijke soorten die zich graag in zand ophouden. In Nederland is de soort sinds lang gekend uit dieper water. Er bevindt zich een populatie tussen 52°30' en 53°30'N. Wolff en Sandee (1971) kenden geen vondsten van ZW-Nederland. De soort komt langs de Britse kusten verspreid voor, het meest nog in het Kanaal (Ingle, 1980). Nergens in haar verspreidingsgebied echter blijkt ze algemeen te zijn (Allen, 1967; Bourdon, 1965; O'Riordan, 1976; Holthuis en Heerebout, 1976).

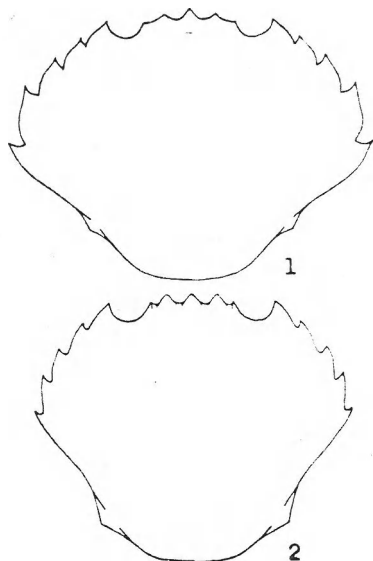

fig.2 Vorm van de carapax van *Liocarcinus holsatus* (1) en *Liocarcinus marmoreus* (2).

Dit artikeltje werd in de eerste plaats geschreven om de soort voor te stellen. Besteed tijdens het komende garnalenseizoen eens extra aandacht aan de inhoud van de kruikoren, en meer speciaal aan de zwemkrabben.

Wie meldt de volgende Gemarmerde Zwemkrab? (Materiaal ter controle bewaren aub).

Summary

The author presents three recent finds of *Liocarcinus marmoreus* (Leach, 1814) along the Belgian coast. The species apparently has been neglected in Belgian literature.

Literatuur

- Adema, J.P.H.M. en G.S.Slager, 1983. Na een halve eeuw weer vondsten van de gemarmerde zwemkrab, *Liocarcinus marmoreus* (Leach, 1814). Het Zeepaard, 42: 166-168.
- Allen, J.A., 1967. The fauna of the Clyde Sea area. Crustacea: Euphausiacea and Decapoda. 116 pp. Scottish Marine Biological Association, Millport.
- Bourdon, R., 1965. Inventaire de la faune marine de Roscoff. Décapodes-Stomatopodes. 45 pp. Station Biologique, Roscoff.
- Holthuis, L.B. en G.R.Heerebout, 1976. De Nederlandse Decapoda (Garnalen, Kreeften en Krabben). Wet. Meded. K.N.N.V., 111: 1-20.
- Ingle, R.W., 1980. British Crabs. 222 pp. BM(NH), Oxford University Press.
- Leloup, E., 1941. Contributions à l'étude de la faune belge. XI. Les Crustacés Décapodes Brachyours de la côte belge. Bull.Mus.Hist.Nat.Belg., 17(11): 1-19.
- O'Riordan, C.E., 1976. Marine fauna notes from the national museum of Ireland. II. Ir.Nat.J., 18: 305-307.
- Verwey, J., 1978. Krabben van de zuidelijke Noordzee. I en II. NIOZ Interne Verslagen, 1978-10, 132+92 blz.

Wolff, W.J. en A.J.J.Sandee, 1971. Distribution and ecology of the Decapoda Reptantia of the estuarine area of the rivers Rhine, Meuse and Scheldt. Neth.J.Sea Res., 5: 197-226.

Cootveld 3
9131 Beervelde

AKTIVITEITENKALENDER

9 oktober 1983: weer zo'n spetterende buitenlandse ekskursie, opnieuw naar Nederland, maar nu eens naar de Oosterschelde. En wie de Oosterschelde een beetje kent, weet dat een dagje daar gewoon niet kan mislukken. We bezoeken de omgeving van Sas van Goes, met ten zuiden een uitgebreid slik, waar keverslakken te vinden zijn, en ten westen de Zandkreek, met slikjes, schorretjes en dijken. Ter plaatse is er ook het kanaal van Goes, met zijn fuikhorens, Japans bessenwier en de gevaarlijke kruiskwal! Verzamelen om 9 uur aan de sluisdeur van het kanaal, aan de monding in de Oosterschelde (niet een willekeurige sluis dus! Wie het schoentje past...) Sas van Goes ligt in Zuid-Beveland, aan het einde van het kanaal van Goes. Van de kust komende neem je de veerboot te Breskens, dan volg je de autoweg naar Bergen op Zoom, onderweg sla je af richting Noord-Beveland. Even vóór het Veerse Meer (met even bedoelen we toch een paar km) sla je rechts af naar Wilhelminadorp. Daar volg je het kanaal op de linkeroever en je bent er. Mensen van Cost-Vlaanderen nemen de veerboot te Perkpolder en geraken via Kruiningen op dezelfde autoweg, die ze echter volgen richting Vlissingen-Middelburg. Zij gaan er echter spoedig af om naar Goes te rijden, waar ze twee mogelijkheden hebben: ofwel Goes voorbij en richting Noord-Beveland, waar ze verder de route van de Westvlamingen nemen, ofwel direkt het ganse eind langs de linkeroever van het kanaal, via Wilhelminadorp naar Sas. Antwerpenaars, Brabanders, Kempenaars, Limburgers en Voerenaars komen via Putte en Woensdrecht Zuid-Beveland binnen op de autoweg. Te Kruiningen volgen ze de Oostvlamingen. Nog iets voor de laatkomers: 's middags eten we in één van de café's te Sas van Goes. Mensen die een lift wensen of er een aanbieden verwittigen de sekretaris. Met enige afspraak kan het aantal wagens dat met de veer meegaat, beperkt worden tot een minimum. Kaartje met het wegennet van de omgeving op p.41.